

Entre l'elitisme i el neopintoresquisme

Arribada la tardor, és un bon moment per valorar retrospectivament la munió de manifestacions artístiques que, en forma de festival, han tingut lloc a les comarques gironines –i en especial a l'Empordà– durant l'estació estiuenca. Aquest fenomen no és recent, però el que sí que resulta controvertit a hores d'ara és la seva consolidació. D'un inici gairebé marginal i dependent de la bona voluntat d'uns organitzadors normalment d'origen barceloní, s'ha passat, actualment, a un estadi en què destaca una presència institucional considerable, ja sigui mitjançant subvencions o bé posant a disposició de les necessitats del festival que vingui al cas les escasses infraestructures culturals de què disposen els petits municipis on se celebra l'esdeveniment. Per tant, es pot afirmar que la feina feta d'aquests agents organitzadors ha aconseguit un reconeixement notori i, a més, sembla tenir també un públic.

Tanmateix, aquesta proliferació d'esdeveniments que promouen l'art emergent, no fa que no hi hagi alguns claroscurs al voltant de la seva concepció, la seva organització i el seu desenvolupament, sobretot respecte de les relacions amb el territori i la seva gent. En primera instància, pot semblar que aquests variats festivals (MaMa, Maçart, Surpas, Biennal de Jafre, Cadaqués Video Arts Festival, Festival de Músiques Tretze, La Muga Caula, FANC...) tenen poc o res a veure amb els convencionals festivals d'estiu (Cap Roig, Peralada, Porta Ferrada...), on, com assenyalava encertadament la periodista cultural Imma Merino, sol predominar l'abandó del risc en favor de l'estandardització i un cert conreu d'una nostàlgia en la qual es pot reconèixer, sense cap mena d'esforç intel·lectual, el públic assistent. És a dir, hi compta més la fastuositat que la creativitat.

Per contra, en els actes culturals que estem tractant hi sol predominar, aparentment, una aposta pel risc, com si es tractés del negatiu del macrofestival. És més, s'hi potencia, en molts casos, un elogi de les poètiques pobres. La precarietat formal no esdevé un escull, sinó un model amb el qual se sent identificat un *contrapúblic* que se situa d'esquena al gust dominant. En principi, estaríem davant una dinàmica positiva que jugaria a favor del trencament del monolitisme cultural, en crear hipotètics camps perceptius de caire crític. Sens dubte, l'art pot exercir aquest rol. No obstant això, aquests festivals d'art contemporani



també fan visibles alguns factors que solen contenir dosis de neopintoresquisme i sucursalisme cultural. S'hi posa en evidència que es tracta d'art emergent de segona residència. És a dir, s'hi sol donar com a bona la naturalesa efímera de l'esdeveniment, la qual cosa fa que s'imposi la celebració puntual de l'esdeveniment com a espectacle en un context inusual en detriment del suport progressiu a programes artístics amb presència tot l'any a comarques.

Fa la sensació que aquestes manifestacions artístiques estivals van a remolc dels desequilibris territorials del país –i, a més, els fan palesos–. Són un signe més de la terciarització i *turistització* d'una regió de Girona relegada a un paper cultural de segon ordre. Amb freqüència, la pretensió d'aconseguir la cooperació activa de la població autòctona (suposats pagesos i vilatans) desemboca en una retòrica este-reotipada al voltant del binomi camp-ciutat. En definitiva, sobrepassar aquests handicaps no és fàcil per a un sector artístic que se situa entre la recerca de la celebritat i una pretesa subversió crítica abocada, sovint, a un elitisme amic de l'anècdota.

El suport a la creació a Olot

Una vegada més, a la capital de la Garrotxa aquesta tardor es tornen a concedir les Beques Ciutat d'Olot a projectes artístics i de comissariat. Sens dubte, aquesta iniciativa, que es fonamenta en un rigor contrastat, respecta i supera amb escreix el marc olotí. El grau d'exigència i la seva vinculació a una sala com la ZERO1, de trajectòria sòlida i continuada, situen aquestes beques com a model que demostra que des de comarques també és possible dur a terme una tasca ben feta amb aires nacionals i, fins i tot, internacionals, sense negligir el factor local.